

ЛІСОПОЛІТИЧНА РОЛЬ КОНФЕРЕНЦІЙ МІНІСТРІВ ЩОДО ЗАХИСТУ ЛІСІВ ЄВРОПИ

Підсумовано основні здобутки Конференцій міністрів щодо захисту лісів Європи, розкрито механізми їх діяльності і лісополітичне значення на міжнародному і національному рівнях.

Ключові слова: лісова політика, стале управління лісами, міжнародні лісополітичні процеси.

Doc. I.P. Soloviy; assist. O.V. Dyachyshyn – USUFWT

The Role of Ministerial Conferences on the Protection of Forests in Europe in Forest Policy Development

The paper is devoted to the Ministerial Conferences on the Protection of Forests in Europe process. The main achievements of Process, mechanism of activity and role in international and national forest policies have been discussed.

Keywords: forest policy, sustainable forest management, forest policy processes.

Проблема захисту лісів та їх збереження гостро постала за останні п'ятдесят років як у Європі, так в інших частинах світу. У першій половині 1980-х років спостерігалася різке зменшення площі лісів, особливо у країнах з низьким рівнем доходів громадян. Так, щорічне скорочення лісових площ становило в Індонезії – 9,2 тис. км², в Нігерії – 4 тис. км², в Заїрі – 3,7 тис. км². У країнах з високим рівнем доходів скорочення площ лісів відзначено тільки у США – 1,59 тис. км² [1]. В цілому лісистість території Європи має тенденцію до зростання, проте науковців та громадськість турбує деградація лісів у зв'язку з різними забрудненнями, а також погіршенням якості корінних насаджень.

Ліси Європейського континенту мають свої особливі проблеми, які привертають увагу численних політичних і екологічних організацій. Особливе значення в лісополітичних процесах, спрямованих на покращення ведення лісового господарства, мають Конференції на рівні міністрів щодо захисту лісів Європи (MCPFE).

Конференції на рівні міністрів щодо захисту лісів Європи (MCPFE) займаються існуючим станом лісів та лісового господарства, попередженням можливих небезпек, а також сприянням сталому розвитку, раціональному управлінню і використанню лісів Європи. В MCPFE представлено близько 40 країн Європи, Європейський Союз, а також в ролі спостерігачів – неєвропейські країни і міжнародні організації.

Важливими віхами Європейської лісової політики вважають Конференції Міністрів, які відбулися: 1990 рік – Перша Конференція на рівні міністрів в Страсбурзі; 1993 рік – Друга Конференція на рівні міністрів в Гельсінкі; 1998 – Третя Конференція на рівні міністрів в Лісабоні; 2003 рік – Четверта Конференція на рівні міністрів у Відні. MCPFE можна розглядати як вдалий приклад транскордонної кооперації на всьому Європейському континенті, оскільки відкритий діалог його учасників посприяв розумінню того, що загрози для цінних екосистем не обмежуються територіальними кордонами.

MCPFE бере участь у втіленні в життя рішень Конференції з питань довкілля і розвитку, яка відбулася в 1992 році в Ріо-де-Жанейро (UNCED) в рамках Міжурядової наради з питань лісів (IPF) і міжурядового форуму щодо питань лісів (IFF). У червні 2001 року MCPFE одержала статус спостерігача на Форумі ООН з питань лісів (UNFF) і почала брати участь в його роботі. Крім того, Конференція активно працює в реалізації положень різних Конвенцій ООН, наприклад, Конвенції про біорозмаїття (CBD).

MCPFE є постійною організацією, її структура включає (рис.1):

- конференції на рівні міністрів;
- зустрічі груп експертів, круглі столи, робочі групи спеціального скликання, семінари;
- генеральний координаційний комітет (GCC);
- групу із зв'язків.

Рис. 1. Структура MCPFE

На Конференціях на рівні міністрів приймаються рішення щодо загальних проблем, важливих для лісів та лісового господарства. У зустрічах груп експертів беруть участь представники європейських держав і ЄС, спостерігачі із неєвропейських держав, міжнародні і неурядові організації, які працюють в сфері лісового господарства або охорони довкілля. Для обміну інформацією влаштовуються зустрічі за круглим столом, а для розгляду специфічних питань скликаються робочі групи спеціального скликання, семінари. Результати зустрічей робочих груп спеціального скликання, робочих зустрічей і семінарів подаються на розгляд чергових зустрічей груп експертів.

Завдання Генерального координаційного комітету (GCC) конференції MCPFE полягає у сприянні і координації роботи MCPFE. Він відіграє роль консультанта групи для забезпечення зв'язку у питаннях впровадження рішень MCPFE, а також у зв'язку з питаннями стратегічного розвитку MCPFE. Крім того, Генеральний координаційний комітет відповідає за фінансування Групи із зв'язку і різних видів її діяльності. GCC утворюється із чотирьох країн – учасників MCPFE – попередніх та наступних організаторів конференцій.

Група із зв'язків вперше була створена на базі секретаріату Гельсінської конференції у Фінляндії. Пізніше вона перемістилася у Лісабон, а з

На Лісабонській конференції міністри вирішили також створити робочу програму з метою здійснення взятих зобов'язань. Ця Робоча програма (MCPFE Work Programme) була прийнята в 1999 році. У неї входять 40 програм дій, спрямованих на розгляд загальноєвропейських питань. Такі заходи

Табл. 1. Основні міжнародні процеси щодо критеріїв та індикаторів сталого управління лісами

Процес	К-ть критеріїв	Рівень	Місце прийняття	Дата прийняття	Кількість країн	Країни-учасниці
Ініціатива Міжнародної організації з торгівлі тропічною деревиною (ІТГО) щодо критеріїв та індикаторів	7	Національний рівень, та рівень лісгосподарських підприємств у вологих тропічних лісах	Йокогама, Японія	Березень 1992	12	Камбоджа, Чилі, Індія, Індонезія, Малайзія, Маврицій, Папуа Нова Гвінея, Філіппіни, Таїланд, Того, Тринідад і Тобаго, Вануату
Процес сухої зони Африки	7	Національний рівень	Найробі, Кенія	Листопад 1995	28	Буркіна-Фасо, Кабо-Верде, Чад, Гамбія, Гвінея-Бісау, Малі, Мавританія, Нігерія, Сенегал, Джибуті, Еритрея, Ефіопія, Кенія, Судан, Уганда, Ангола, Ботсвана, Лесото, Малаві, Маврикій, Мозамбік, Намібія, Південна Африка, Танзанія, Замбія, Зімбабве, Свазіленд
Пан-Європейський лісовий процес	6	Регіональний і національний рівень	Гельсінкі, Фінляндія, Лісабон, Португалія, Відень, Австрія	Червень 1993, квітень 1998, квітень 2004	37	Албанія, Австрія, Білорусія, Бельгія, Болгарія, Хорватія, Чехія, Данія, Естонія, Єврозоюз, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Болгарія, Ісландія, Ірландія, Італія, Латвія, Ліхтенштейн, Люксембург, Монако, Нідерланди, Литва, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Росія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Туреччина, Угорщина, Об'єднане Королівство
Монреальський процес	7	Помірні і бореальні ліси поза Європою, національний рівень	Сантьяго, Чилі	Лютий 1995	12	Аргентина, Австралія, Канада, Чилі, Китай, Японія, Республіка Корея, Мексика, Нова Зеландія, Росія, Уругвай США
Пропозиція Тарапото	12	Ліси Амазонії	Тарапото, Перу	Лютий 1995	8	Болівія, Бразилія, Колумбія, Еквадор, Гвіана, Перу, Суринам, Венесуела
Близько-Східний процес	7	Регіональний та національний рівень	Каїр, Єгипет	Жовтень 1996	30	Афганістан, Алжир, Азербайджан, Бахрейн, Кіпр, Єгипет, Джибуті, Іран, Ірак, Йорданія, Кувейт, Киргизія, Ліван, Лівія, Мальта, Мавританія, Марокко, Оман, Пакистан, Катар, Саудівська Аравія, Сомалі, Судан, Сирія, Таджикистан, Туніс, Туреччина, Туркменістан, Арабськ Емірати, Ємен
Центрально-Американський процес Ланатеріко	12	Рівень лісового менеджменту	Тегушіпала, Гондурас	Січень 1997	7	Бельіз, Коста-Рика, Сальвадор, Гватемала, Гондурас, Нікарагуа, Панама
Африканська Організація Деревини (АТО)	28	Африканські країни, регіональний та національний рівень	Лібревіль, Габон	Січень 1993	13	Ангола, Камерун, Центрально-Африканська Республіка Конго, Кот-д'Івуар, Демократична Республіка Конго, Екваторіальна Гвінея, Габон, Гана, Ліберія, Нігерія, Сан-Томе і Принсіпі, Ганзая
Регіональна ініціатива для лісів помірного поясу Азії	8	Азійські ліси, Національний рівень	Бомбай, Індія	1999	9	Бангладеш, Бутан, Китай, Індія, Монголія, М'янма, Непал, Шрі-Ланка, Таїланд

охоплюють широкий спектр тем – від біологічного розмаїття лісів і змін клімату до розвитку сільської місцевості та специфічних потреб країн Центральної та Східної Європи. Робоча програма MCPFE звертає увагу на такі важливі інструменти лісової політики, як національні лісові програми (NFP), критерії та індикатори сталого управління лісами (SFM).

Робоча програма реалізується не тільки країнами – учасниками процесу MCPFE спільно з групою із зв'язків, але і цілим рядом міжнародних організацій та інститутів, які працюють у сфері лісового господарства. Це партнерство підкреслює неординарність, якою вирізняється MCPFE, а саме надання широких можливостей і сприяння ефективній співпраці у сфері лісів та лісового господарства.

Критерії та індикатори сталого управління лісами запроваджуються в рамках кількох міжнародних лісополітичних процесів (див. табл. 1), понад 140 країн беруть участь хоча в одному із перелічених процесів [2]. Окремі країни одночасно приймають участь у кількох процесах: наприклад, Росія – у Пан-європейському і Монреальському – що зумовлено розмаїттям її лісів та розміщенням їх у різних природних зонах. За кількістю залучених країн Пан-європейський процес є найбільшим.

Віденська Конференція (квітень, 2004) прийняла такі резолюції:

- посилення і узгодження діяльності щодо ведення сталого лісового господарства у Європі через міжгалузеве співробітництво і національні лісові програми;
- посилення економічної життєздатності менеджменту сталого лісового господарства в Європі;
- збереження і збагачення соціального і культурного виміру в рамках менеджменту сталого лісового господарства в Європі;
- збереження і збагачення лісового біорозмаїття в Європі;
- кліматичні зміни і менеджмент сталого лісового господарства в Європі.

У прийнятій декларації "Європейські ліси – спільні вигоди, поділена відповідальність" зроблено спробу дати адекватну відповідь на глобальні виклики сучасності [3]. Зокрема, у декларації вказано на необхідність покращення умов для економічної життєздатності сталого управління лісами, підтриманні ролі лісів, лісового господарства і пов'язаних з ним галузей у розвитку сільських поселень та задоволенні вимог урбанізованих територій, попередженні природних небезпек, збільшенні раціонального використання деревини із лісів із сталим управлінням, як відновного і екологічно чистого ресурсу, стимулювання охорони лісів і усунення таких форм стимулювання лісового господарства, які негативно впливають на ліси і їх біорозмаїття, ефективні заходи щодо посилення лісового законодавства і боротьбу із незаконними рубаннями лісів. Наголошено на необхідності адекватного реагування на зміни форм власності на ліси в країнах Центральної і Східної Європи. Особливу увагу звернено на необхідність посилення партнерства у сфері лісової політики на міжнародному і національному рівнях між урядовими, громадськими організаціями і приватним сектором.

Загалом, на нашу думку, роль MCPFE як регіонального процесу глобальної лісової політики зростає, однак ефективність його залежатиме від практичної реалізації прийнятих документів на національному рівні. Для України, зокрема, актуальними завданнями є оновлення лісового законодавства і розробка та впровадження національної лісової програми.

Література

1. Сиякевич І.М. Економіка лісокористування: Підручник. – Львів: ІЗМН, 2000. – С. 402.
2. Castaneda, F. Criteria and indicators for sustainable forest management: international processes, current status and the way ahead. – Unasylva 203, vol. 51, 2000, pp. 34-40.
3. Vienna Living Forest Summit Declaration "European Forests-Common Benefits, Shared Responsibilities". – Fourth Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe; 28-30 April 2003, Vienna, Austria.

УДК 756.035

Проф. Я.М. Ханік¹, д-р техн. наук –
НУ "Львівська політехніка"

ІНТЕГРУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНА-БЕЛЬГІЯ

Описано організацію і зміст підготовки висококваліфікованих робітників на прикладі Бельгії.

Prof. Ya.M. Hanyk¹ – National University "Lviv polytechnic"

In the European space on an example Ukraine-Belgium

It is described the organisation and the contents of training of highly skilled workers on an example of Belgium.

Професійно-технічна освіта є однією з ланок професійної освіти і основною формою підготовки висококваліфікованих робітників для різних галузей промисловості. Без робітничих кадрів належної професійної підготовки неможливо реалізувати новітні технології, забезпечувати випуск конкурентноздатної продукції, підняти економіку держави до рівня цивілізованих країн.

Професійно-технічна освіта в країнах Західної Європи характеризується різноманітністю форм і методів навчання, своєрідною структурою і підпорядкованістю, безперервністю тощо.

Є багато спільного між зарубіжними професійно-технічними закладами і аналогічними в Україні, хоча в багатьох питаннях є істотні відмінності. Тісна співпраця між цими закладами, обмін досвідом, навчально-методичними матеріалами, аналіз і запозичення перспективних освітніх технологій сприяє взаємозбагаченню, вдосконаленню і подальшому розвитку форм і методів підготовки робітників високої кваліфікації. Таке творче співробітництво, започатковане, зокрема, між професійно-технічними закладами Львівської області і Бельгії.

Бельгійська професійно-технічна освіта має свої особливості, на які варто звернути увагу. При підготовці спеціалістів в навчальних закладах Бельгії чітко простежується "триєдиний підхід", який формується як єдність розуму, серця і руки. Це означає, що результатом навчально-виховного процесу повинен бути фахівець високої кваліфікації, який одночасно з свідомим громадянином своєї держави, людиною, що глибоко цінує і дотримується високих моральних принципів і, який на практиці може творчо реалізувати свої знання. Особливе місце в цій педагогічній тріаді займає виховання людини, громадянина своєї держави. Спостереження показали, що поставлена мета

¹ головний науковий співробітник ІПППО АПН України (Main scientific employee IPPPC APC of Ukraine)